

GAZİEMİR'DE RADYOAKTİF VE TEHLİKELİ ATIKLARIN BERTARAF SÜRECİ BİLİM, TEKNİK VE YASALARA UYGUN, BAĞIMSIZ DENETİM ALTINDA YÜRÜTÜLMELİDİR!

İzmir Gaziemir'de, dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından lisans verilmiş bir kurşun ve akü geri kazanım tesisinin bahçesinde 2007 yılında tespit edilen, kamuoyunun ise ancak 2012 yılında bir gazete haberi ile bilgi sahibi olduğu, Radyoaktif ve Tehlikeli Atıkların bulunduğu "İzmir'in Çernobili" olarak anılan atık alanına ilişkin süreç, tarafımızca yakından takip edilmektedir.

Kentin ortasında çevre ve halk sağlığını tehdit eden atıkların bulunduğu alanın temizlenmesi, ülkeye girişi yasak olan nükleer atıkların nasıl ve nereden getirildiğinin belirlenerek kamuoyu ile paylaşılması ve sürecin sorumluları ile ilgili gereğinin yapılmasına yönelik çağrılarımız ve mücadelemiz paydaşlarımız ile birlikte 13 yıldır devam etmektedir.

Yalnızca yerel değil, aslında uluslararası bir radyoaktif ve tehlikeli atık kirlenmesi sorunu olan bu olay, IAEA (Uluslar arası Atom Enerjisi Kurumu)'na da bildirilmiştir.

Bugün dünyanın gördüğü en büyük nükleer facialardan biri Fukuşima Daiichi nükleer santral kazasının 14. yıldönümünde; ülkemizde nükleer santral bulunmamasına rağmen nükleer atıkların ortaya çıktığı kurşun fabrikasındaki atıkların neden bertaraf edil(e)mediğini sormak için tekrar bir aradayız.

23.07.2024 tarihinde başlayan; Bakanlık ilgili birimleri, NDK, TENMAK ve İzmir Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü katılımı ile oluşturulan komisyonun gözetiminde yürütüldüğü belirtilen temizlik çalışmalarının geldiği noktada; eski kurşun fabrikası atıklarının Torbalı ilçesi Yoğurtçular Mahallesi'ndeki boş bir alana izinsiz şekilde döküldüğü İzmir Büyükşehir Belediyesi İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Dairesi Başkanlığı'na bağlı Kent Temizliği Şube Müdürlüğü denetim ekipleri tarafından belgelendi.

Bu durum yasadışı atık ticareti ve atıkların fabrika sahasına gömülmesi ile başlayan süreçte; ilgili kurumların gözetiminde yapıldığı belirtilen temizlik çalışmalarında da yasadışılığın ve kontrolsüzlüğün devam ettiğini göstermektedir.

Bu noktada sahadaki çalışmaların acilen durdurulması ve temizlik için verilen yetki belgelerinin iptal edilmesini talep ediyor; aşağıda belirtilen sorularımızı yetkili ve görevli Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Nükleer Düzenleme Kurumu başta olmak üzere ilgili kurumlara soruyoruz:

- Atıkların ayrıştırılması ve taşınması sırasında ortaya çıkacak çevre ve sağlık etkilerinin önlenmesine yönelik bir çalışma yürütülmüş müdür? Çevre, işçi sağlığı ve halk sağlığı konularında alınan önlemler nelerdir?
- Alanda çalışma yapılırken, radyoaktif ve tehlikeli maddelerin araç, alet ve işçilere bulaşmasını önleyecek ve sonra temizlenmesini sağlayacak önlemler uygulanmış mıdır?
- Alanda çalışma yapılırken, tozumu engelleyen ve oluşacak olası tozumanın etkilerini bertaraf etmek için, mevzuatın öngördüğü toz kontrol önlemleri alınmış mıdır?
- Atıkları yükleyen, taşıyan ve işleyen işçiler ile operatörlere gerekli kişisel koruyucu donanım sağlanmış mıdır? Bu kişilere yeterli eğitim verilmiş midir ve güvenlikleri hangi yöntemlerle temin edilmiştir?
- Radyoaktif ve tehlikeli atıkları taşıyan araçlar uygun taşıma standartlarını karşılamakta mıdır?

- Sahada ayrıştırılan atıklar nakliye işlemine kadar hangi koşullarda bekletilmiştir, alınan önlemler nelerdir?
- Sahada doz hızı ölçümleri gerçekleştirilmiş midir? Eğer yapılmışsa, ölçümler mekânsal olarak kaç farklı noktada gerçekleştirilmiştir? Doz hızının mekânsal dağılımı nasıldır ve bu ölçümlerin koordinat bazlı sayısal sonuçları nelerdir? Ayrıca, saha dışında ve yerleşim alanlarında doz hızı ölçümleri yapılmış mıdır? Yapıldıysa hangi koordinatlarda hangi doz hızı değerleri ölçülmüştür?
- Alanda çalışan ve çalışmaları denetleyen özel kuruluşlar bünyesindeki “konusunda uzman ekiplerin” bu alandaki geçmiş deneyim ve uzmanlıkları nelerdir?
- Şimdiye kadar yapılan çalışmalar kapsamında taşıma ve bertaraf işlemleri yapılan atıkların tür ve miktar olarak dağılımı nedir?
- Atıklar hangi tesislerde ve hangi yöntemlerle bertaraf edilmiştir?
- Atıkların radyoaktif olup olmadığı, tehlikeli madde içerip içermediği hangi analiz yöntemleri ile belirlenmiştir?
- “Sağlıklı Kentlerde Yaşama Hakkımızı” savunan Meslek Odaları ve Kent Bileşenleri olarak Gaziemir sürecini dikkatle takip ettiğimizi vurgulayarak; yetkili kurum ve kuruluşları, şeffaf ve denetlenebilir bir süreç yürüterek çevre, işçi ve halk sağlığını korumaya ve kamuoyunu sürekli bilgilendirmeye davet ediyoruz. Bu amaçla;
- Yukarıdaki soruların tamamının eksiksiz olarak cevaplandırılması, ilerleme ve analiz raporları ile birlikte konu ile ilgili belgelerin tamamının kamuoyuyla paylaşılmasını,
- Meslek Odaları ve Yerel Yönetimlerin temsilcileri ile bağımsız uzman/akademisyenlerin yer alacağı bir komisyon kurulmasını; komisyon tarafından alanda şimdiye kadar yürütülen tüm çalışmaların araştırılması ve mevcut durumun tespitine yönelik çalışma yürütülmesini,
- Alandaki tüm kirleticilere (radyoaktif ve diğer tehlikeli maddelere) yönelik izleme yapılmasını ve bu ölçüm sonuçlarının paylaşımı ile birlikte alana kameralar yerleştirilerek alandaki çalışmaların kamuoyu tarafından sürekli denetlenebilir (izlenebilir) duruma getirilmesini,
- Yukarıda sıralanan koşullar sağlanıncaya kadar alandaki çalışmaların durdurulmasını talep ediyor ve çağrımızı yetkili ve görevli kurumlara buradan bir kez daha iletiyoruz.

Buradaki radyoaktif atıkların kaynağı belli değildir, yasadışı yollarla gelmiştir, uluslararası nükleer güvenlik sorunu olarak kabul edilmelidir. Bu yüzden Nükleer Düzenleme Kurumu’yla işbirliği içinde sorunun çözümlenmesi için İzmir Barosu, Hayrettin Kılıç ve Arif Ali CANGI tarafından Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA)’na başvuru yapılmıştı, ancak şu ana kadar somut bir adım atılmamıştır. “Nükleer güvenlik ve emniyet”i sağlamak amacıyla kurulmuş olan Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA)nı da görevini yapmaya çağırıyoruz.

Basına ve kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB İZMİR İL KOORDİNASYON KURULU

İZMİR BAROSU

İZMİR TABİP ODASI

İZMİR YAŞAM ALANLARI

EGEÇEP